

Kathelijn Vervarcke

Sneeuw in
September

Van Halewyck

1

De zomer liet zich dit jaar niet ontmoedigen door het begin van het nieuwe schooljaar. Die start had ik gemist. Toen ik uit de praktijk van de reumatoloog kwam, streek ik neer op een terrasje op de terugweg. Het was de eerste keer dat ik alleen op consultatie ging. Misschien was het daarom dat de man het gewaagd had om zo'n hard verdict op me af te vuren? Ik bestelde een groot glas rosé om zijn woorden door te spelen. Een kwartier daarvoor had ik namelijk te horen gekregen dat ik nooit zou kunnen werken, trouwen of kinderen krijgen.

‘Jutta, het enige wat de geneeskunde jou nog kan bieden, zijn verdovende middelen.’

Ik viste het ijsblokje uit de wijn en stak het tussen mijn borsten om wat te verkoelen. Nadat ik het roze vocht ad fundum opgedronken had, ontwaakte het inzicht dat al zo lang in mij sluimerde: reumatologen zijn ook maar gewone stervelingen. Ook zij kunnen zich vergissen als het op voorstellingen met de glazen bol aankomt. Het pad naar mijn toekomst zal overwoekerd zijn, maar daarom niet minder

begaanbaar, zo sprak ik mezelf moed in. Al moest ik dringend mijn machete scherpen.

Helaas, bij de tweede rosé sloeg de twijfel al toe. Had mijn lief mij nu niet net gedumpt? En dat verwijt in zijn stem toen hij naar me sneerde: 'Jij kunt je nooit eens echt laten gaan in bed.' Maar nog erger was de twijfel toen hij toegaf dat zijn moeder zich afgevraagd had of hij de zorg voor een pijnpatiënte wel zou aankunnen. Nee, nee, nee, berispte ik mezelf, ik mocht het niet toelaten. Ik moest mezelf verbieden om weer vol te lopen van dit verdriet. Een nieuwe aanpak van mijn leven drong zich op. Om de tranen te bedwingen, besloot ik af te zien van het voornemen om nog een derde rosé te drinken. Vorige week had ik immers stevig geklonken op mijn negentiende verjaardag en dat had me een ferme kater opgeleverd.

Thuis trok ik mijn kleerkast open. Ik gooide alle losse trainingspakken, wijde truien en kleurloze harembroeken op de grond. Het moest maar eens gedaan zijn met weg te kruipen in die tenten. Het voorbije jaar had ik hoofdzakelijk in doorzakkedij doorgebracht. Het borrelde al zo lang in mij: het verlangen om weer op te staan, om weer naar buiten te gaan.

Later besepte ik dat de harde woorden van de reumatoloog nodig waren om mij uit mijn luchtbel van lankmoedigheid te schoppen. Ik was ingedommeld, in het leven, door de vele pijnen die ik leed. Nadat ik de grote berg kleren bijeen geduwd had, beloofde ik het plechtig aan mijn spiegelbeeld. 'Jutta, ik ga ervoor zorgen dat je weer beter wordt.'

Ik wist nog niet hoe en wanneer precies, maar de gedachte tekende zich tegen de avond alsmaar scherper af: ik moet mezelf genezen. Iemand moet het doen. De enige persoon die de sleutel tot zelfgenezing in handen heeft, ben ikzelf. Na mijn eerste mislukte exploit in het hoger onderwijs besloot ik een sabbatjaar uit te trekken om aan mijn genezing te werken.

‘Is het wel een goed idee om al je pijnstillers weg te gooien?’ vroeg mijn vader toen hij me de apotheekkast zag legen.

‘Natuurlijk! Ik ben het beu om als een zombie te leven!’

‘Maar je hebt je medicatie nodig voor je slechte dagen’, protesteerde hij.

‘Met al die chemische troep in mijn bloed voel ik niets meer, ik weet zelfs niet meer waar mijn lijf eindigt en de matras begint. Geef mij dan maar schitterende en mottige dagen, dan voel ik tenminste iets’, trok ik van leer terwijl ik de pillen door het toilet spoelde. Het wassende water was mijn enige soelaas. Het was immers al meermaals voorgevallen dat ik de apotheekkast leeggemaakt had en dat mijn vader achter mijn rug de pillen uit de vuilnisemmer gevestigd had. Tegen mijn voornemen om een sabbatjaar te nemen maakte hij verder geen bezwaren, wellicht omdat hij de vrees niet durfde uit te spreken dat mijn hele leven op een sabbat dreigde uit te draaien.

De volgende ochtend vond ik tussen mijn donsdeken mijn gsm terug. Drie gemiste oproepen van Maud. Met tegenzin las ik haar bericht.

Maud: Wanneer kom je je nieuwe huisdier ophalen?

Terwijl ik het bericht wiste, riep mijn vader door de gang:
'Jutta, Maud aan de vaste lijn.'

'Zeg dat ik in bad zit', fluisterde ik. Hij gehoorzaamde.

Even later sms'te ik haar om te vermijden dat ze de vaste lijn weer zou gebruiken.

Jutta: Geen tijd vandaag. Ik ga met papa naar de aangespoelde vinvis kijken.

Enkele seconden later kreeg ik haar repleik:

Maud: Pfff. De media hebben meer aandacht voor dode potvissen dan voor reumapatiënten.

Even twijfelde ik of ik zou antwoorden dat een vinvis niet hetzelfde is als een potvis, maar gezien ik nog steeds in staat van koude oorlog met haar verkeerde, leek het me raadzaam om zo weinig mogelijk van me te laten horen.

'Als ze naar de vaste lijn belt, zeg je maar gewoon dat ik niet thuis ben', gebod ik hem.

'Wat is dat toch tussen jullie?' polste hij. 'Tien jaar lang zijn jullie beste vriendinnen, elke dag zit je tot ver na middernacht op dat schermje te tokkelen en plots wil je niets meer van haar weten?'

'Zolang ze me blijft chanteren met dat plan om zich te

laten doodspuiten, hoeft ze niet op mijn medelijden te rekenen', bitste ik.

'Och, heel dat idee van die euthanasie waait wel over. Dat is een bevestiging. Dat zegt ze alleen maar omdat haar dokter beweert dat ze nooit zelfstandig zal kunnen leven.'

'Het is niet bepaald een mooi vooruitzicht als je te horen krijgt dat je in een zorgtehuis zult beschimmelen', zuchtte ik.

Ik verzweg wijselijk dat de grote heer dokter-specialist gisteren hetzelfde zwaard van Damocles boven mijn hoofd gehangen had. Het was niet dat het verdict als een totale verrassing kwam. Alleen, telkens als mijn ziekteverloop mij een stap achteruit dwong, kon mijn vader de krak in zijn stem niet verbergen. Nu ik voorzichtig naar de weg naar mijn zelf-genezing aan het kruipen was, zag ik niet in waarom hij de lijdenskelk tot de bodem zou moeten ledigen.

Eerder dit jaar, op een wispelturige dag in april had Maud dezelfde toekomstprognose te horen gekregen en sindsdien was ze vastberaden om te sterven. Toen begin augustus een hittegolf toesloeg, doofde haar drang om te leven volledig uit. Steeds vaker sprak ze over euthanasie als middel om haar barre leven van zich af te schudden. Aanvankelijk maakte ik me nog geen zorgen: iedereen dommelt weg in de loomheid van de hondsdagen, dat waait wel over zodra de zeebries weer opzet. Hoewel ze toen nog niet wist wanneer de daad uitgevoerd zou worden, stelde ze meteen haar testament op. Ik zou haar bunzing Krapuul erven. Het was haar wens dat ik

het beest nu al zou ophalen terwijl ze me nog wegwijs in zijn verzorging kon maken. Ik hield haar maar wat aan het lijntje. Zolang ze geen opvang voor Krapuul heeft, moet ze wel blijven leven, zo hield ik mezelf voor.

‘Kunnen we nu vertrekken naar de vinvis voor hij weg is?’ maande ik mijn vader aan.

Na een half uurtje rijden, zagen we de belle-époquevilla's van De Haan. Papa probeerde zo dicht mogelijk bij de dijk te parkeren omdat ik gemiddeld maar negen minuten kon stappen zonder dat de doornen in mijn vlees prikten. Aan de lange rij auto's te zien zag het er echter naar uit dat we een fikse tocht voor de boeg hadden, maar ik vermande me. Er was niet elke dag zo'n spektakel op het strand te zien. Het duurde een twintigtal minuten voor we begroet werden door de stinkende walm van vijftwintig meter dode vinvis. Een team wetenschappers was het zeezoogdier aan het onderzoeken. Een man naast ons vertelde dat ze al uren in de weer waren. Tientallen nieuwsgierigen kwamen een kijkje nemen. Even later stroomden er zelfs lagere schoolklasjes met hun meesters en juffen toe om een glimp op te vangen van de uitpuilende ingewanden van het gevaarte. Plots moesten we plaatsmaken voor een cameraploeg van het journaal. Zodra het water weggetrokken was, werd het kadaver door de brandweer getakeld en slingerde het over het strand in een hangmat aan een hefkraan. Mijn kniegewrichten protesteerden met een zeurende pijn tegen het lange rechtstaan. Ondertussen verdrongen hele kolonies ramptoeristen elkaar om

foto's te nemen. Dit beeld sterkte mij in mijn overtuiging: het kon niet langer zijn dat een gecrepeerd zeezoogdier een spannender bestaan heeft dan ik.

Op één punt had Maud gelijk. De media spenderen inderdaad veel meer tijd aan dode zeemonsters dan aan jonge reumapatiënten. Ik nam me voor een blog te schrijven om daar iets aan te veranderen.

Door het lange stilstaan op het strand sliepen mijn onderbenen. Papa wreef met krachtige streken over mijn kuiten zodat ik er weer tegenaan kon voor de terugweg.

In ieder geval was ik door dit tripje goed gestart met mijn voornemen mezelf te genezen. Als eerste stap zou ik namelijk proberen vaker buiten te komen. Kleine uitstapjes zoals vandaag, meer hoeft het niet te zijn. Sinds ik door mijn reumaklachten het eerste jaar van het hoger onderwijs in de helft afgebroken had, had mijn vader al drie keer het behang in mijn kamer vervangen om mij eens in een ander decor te zetten. Eerst had hij een foto zo groot als de muur gekocht waarop een zonsondergang in de Caraïben afgebeeld stond. Tegen de winter was ik dat beeld zo moe dat hij me verraste met een nieuw tafereel van ijsberen aan de Noordpool. Bij het ontluiken van de lente plakte hij een bamboebos over de ijsberen. Toen ik de bamboe beu was, werkte dat trucje niet meer en ontsproot in mij het verlangen om weer eens naar buiten te gaan. Niettemin heb ik mezelf dan nog enige tijd wijsgemaakt dat ik nergens heen hoefde omdat de wereld aan mijn raam voorbijtrekt.

We wonen in het oude stadscentrum van Oostende en vanuit mijn zeteltje voor het raam zie ik elke dag een kleurrijke karavaan aan figuren voorbijtrekken: Nestor, de man die om de vier dagen in het warenhuis een bos bloemen voor zichzelf koopt, Madina, de Tsjetsjeense operazangeres met de bijenkorf in haar grijze haren, en Bonno, die verkleed als Léon Spilliaert straattoneel speelt. De daklozen hadden sinds een jaar of twee een eigen fanfare die regelmatig rond de kerktoren toerde, ook dat ontging mij niet. Maar zodra de drang om de woorden van de reumatoloog te weerleggen me in zijn greep had, verlangde ik er erg naar om mijn habitat te verlaten.

Ik moest wel een stevig herstelplan ontwikkelen, gemakkelijk zou het niet zijn. Op mijn menu stond elke dag hetzelfde: stijve gewrichten op een bedje van pijnlijke ribbetjes, gearneerd met ontplofte vingertjes en teentjes. Mijn hart klopte soms alsof ik net de laatste honderd meter van de Ronde van Frankrijk gereden heb. Ik ontwikkelde zelfs spasmen, zo erg dat het leek alsof ik op dronken vliegen aan het jagen ben. Het hoofdprobleem was dat het gebruikelijke medicijn dermate veel bijwerkingen opwekte dat de nadelen niet meer opwogen tegen de verlichting die het bood. Zo veranderden mijn voeten in een blarentapijt en was mijn hele lichaam met eczeem bezaaid. Door de karrenvrachten pijnstillers ontwikkelde ik nierstenen. Knap vervelend waren ook de rode vlekken die na de injecties met de ontstekingsremmer mijn gezicht ontsierden. Mijn vertrouwen in medicinale

rommel was eigenlijk al sterk geslonken voor ik de beslissing nam om mijn lot in eigen handen te nemen.

De volgende dagen stelde ik een tijdschema op. Tijdens mijn sabbatjaar moest ik ook eens nadenken over een haalbare beroepskeuze voor later. Na het middelbaar koos ik voor de opleiding opvoedkunde maar toen een stagebegeleidster me in januari waarschuwde dat het beroep fysiek te zwaar zou zijn, sukkelde ik in een dip en brak ik het schooljaar af.

Eerst en vooral moest ik mezelf terugvinden. Mijn ziekte wiste namelijk alles uit wat eigen was aan het persootje Jutta. Elke vezel in mijn lijf pestte mij al jaren met aanhoudende, borende pijnscheuten. In de kwade dagen slaagde ik er zelfs niet meer in mijn dagboek bij te houden. Aan schrijven hield ik een gezwollen duim over. Gitaar spelen lukte al sinds mijn veertiende niet meer. Ik schakelde op piano over omdat je daarvoor je vingers niet hoeft te krullen, maar na een jaar had ik de kracht niet meer voor de aanslagen. Toen kocht mijn vader een elektrische piano met een zachtere aanslag, maar het duurde niet lang of ook de energie om de zachte toetsen in te drukken week uit mijn vingers. Ik moest mijn droom om concertpianist te worden laten varen. Maar geen nood, daarna heb ik me bij een koor aangesloten en nog steeds put ik veel vreugde uit het zingen.

Het heeft weinig zin om te klagen dat ik niet kan uitgaan zoals mijn leeftijdsgenoten, want ik heb geen vrienden om mee op café te zitten. Bovendien moet ik eerst leren om lang genoeg rechtop te zitten voor ik het uitgaansleven kan in-

duiken. Dat dicteerde ik aan de dictafoon van mijn gsm als laagste prioriteit. Iets voor de maand augustus volgend jaar, bijvoorbeeld.

Dat ik buiten Maud geen andere vrienden had, was ook iets wat ik moest aanpakken. Ik mocht het mezelf niet kwalijk nemen, het was natuurlijk door mijn vele afwezigheden op school dat ik tot nu toe nog niet in een netwerk buiten de reumagemeenschap geïnvesteerd had.

De volgende dag sprak ik de eerste tekstjes voor mijn blog op mijn dictafoon in.

‘Ik kreeg mijn eerste veroordeling in het vijfde leerjaar. Het begon met mijn droom om te paardrijden. Die werd al na enkele lessen aan diggelen geslagen omdat mijn knieën door de gespreide houding opzwellen. In het zesde miste ik regelmatig een week school. In het eerste middelbaar kreeg ik dan onderwijs aan huis. De moeilijkheid daarvan was dat de leraar pas na de schooluren kon langskomen, toen ik al te stijf was om nog recht te zitten. Daarna kwam Bednet, maar dat is ook niet makkelijk te volgen als je murw geslagen van de morfine in je nest ligt. Met een dergelijke leerachterstand was ik zonder zelfvertrouwen aan mijn avontuur in het hoger onderwijs begonnen. Als ik na mijn genezing nog tijd overheb, moet ik eerst wat basiskennis opfrissen en proberen te ontdekken waar mijn talenten liggen.’

Op mijn blog zou ik mijn ziekte Malevolus noemen, de vijand die mij probeert te verslaan. *Malevolus en ik*: zo heette het relaas van mijn strijd nu, al moest ik het nog allemaal intikken.

‘Verbeten ging ik op internet opnieuw op zoek naar mogelijke oorzaken van mijn gewrichtspijnen. Dat had ik vroeger al vaak gedaan, maar nu de medische wetenschap me opgegeven had, was ik bewust op zoek naar alternatieve behandelingen om het vuur in de botten te doven. Voor acupunctuur werd het meest reclame gemaakt, maar doordat ik in de voorbije tien jaar al zoveel keren bloed had laten trekken, leek me het idee om in een speldenkussen te veranderen niet zo aantrekkelijk. Verder las ik dat uit een vergelijkende studie bleek dat Maori’s die aan de kusten van Nieuw-Zeeland wonen opvallend minder gewrichtsziektes hebben dan hun volksgenoten in het binnenland. Volgens wetenschappers komt dat door de aanwezigheid van groenlipmosselen in hun dieet. Ik mailde naar een professor wiens gegevens ik onderaan het artikel gevonden had. Tot mijn verbazing antwoordde hij nog dezelfde dag. Hij wist me te vertellen dat die mosselen eerder een beschermend dan een genezend effect hadden en dat het alleen hielp als je ze vers at, niet als je van poeders afhankelijk bent. Tenzij ik dus tussen de Maori’s ging wonen, was het onmogelijk om

dat dieet te volgen. Toen ik vroeg of de Noordzeemossel mogelijk dezelfde werking kon hebben, schreef hij me dat ik dat maar eens moest uitproberen. Na een week op mosselen te leven, meldde ik aan mijn dictafoon dat er geen enkel voelbaar effect was opgemeten. Malevolus had voorlopig nog vrij spel.

Doordat de moderne westerse geneeskunde geen antwoord meer op mijn ziekte had, leek het me niet geheel onzinnig om eens te gaan kijken wat de oude Chinezen ervan dachten. De geneesheren van het rijk waar de zon nooit onderging lieten eeuwen geleden gouden munten in groente en rijst meekoken. Zo kregen ze sporen van het geneeskrachtige metaal binnen. Bij gebrek aan gouden munten nam ik de juwelen van mijn moeder zaliger uit de kluis. Ik kookte haar verlofings- en trouwring, haar oorbellen en hangertje mee met de pompoensoep. Dat proces herhaalde ik ook een aantal keren, maar het leidde niet tot een merkbare verlichting van mijn pijn. Daarna borg ik de sieraden, die blonken als nooit tevoren, weer veilig op. De lezer mocht niet denken dat Malevolus mij gek gemaakt had, het genezingsproces is proefondervindelijk.

Van de prof uit Nieuw-Zeeland kreeg ik enkele artikels over lekkende-darmsyndroom. Dat betekent dat je darmen een deel van je afvalstoffen in je bloedbaan doorlaten omdat de wand te poreus is. Gedurende tien dagen volgde ik het bijbehorende dieet dat erin

bestond dat je alleen papaja en rauwe vis mocht eten. Op de elfde dag achtte ik het bewezen dat de kuur niet hielp en verwende ik mezelf met een broodje martino en twee gin-tonics. ‘Als reumapatiënt mag je niet vergeten af en toe jezelf te verwennen.’

In de laatste week van september verscheen er op een late namiddag een foto van Maud op mijn Instagram. Zonder tekst erbij. Ik geloofde mijn ogen niet. Het was een afbeelding van een doodskist, beschilderd met vlinders.

Verbijsterd tikte ik een sms:

Jutta: Ben je nu helemaal gek??

Enkele seconden later brandde het antwoord op mijn scherm:

Maud: Nee. Mijn nicht is ook al maanden een jurk aan het zoeken voor haar grote dag.

Jutta: Neem liever een ontspannend bad in plaats van zo raar te doen.

Maud: Niemand thuis. Zonder hulp verzuip ik in de badkuip.

Ik besloot dan maar zelf mijn goede raad op te volgen en kroop in de jacuzzi in onze tuin. Het warme stuwende water had tot nog toe nog het meest ontspannende effect. Terwijl ik lag te baden, bedacht ik dat het niet echt realistisch was te

denken dat ik op één maand de remedie tegen de gewrichtspijnen al had kunnen vinden, zeker als je bedenkt dat ik al tien jaar van onderzoeken achter de rug had. Misschien zou het ook niet lukken om op de termijn van één schooljaar een doorbraak te forceren maar ook al zou het een proces van jaren zijn, ik zou Malevolus verslaan!